

og Diebliffets Hede skulde komme til at gaa videre, end jeg kan følge dem, skal jeg dog, naar jeg veed at deres Stræben hvi'er paa en god Grund, være den Sidste, som i mit Hjerte skal dømme haardt derom. Det kan heller ikke falde mig ind paa nogen Maade at ville gribe ind i deres politiske Rettigheder. Der skulde de have den størst mulige Frihed. Men jeg vil til det Yderste hævde, at de derover ikke maa forsømme den vigtige Ojering, der er betroet dem, at de ikke maa misbruge deres berettigede Indflydelse i Menighederne til ideltig at udsaa Misnøje og Udydighed, der, hvor de skulde udsaa Kjærlighed og den rette Dydighed. Naar man ser hen til, under hvilken skarp Kontrol alle andre Statsembedsmænd nu ere stillede, og hvorledes selv de mindste Embedsforanstaltninger blive gjorte til Gjenstand for Interpellationer her i Thinget, indser jeg ikke, at der er den ringeste Grund til, at Skolelærerne mere end alle andre af det Offentlige Lønnede Embedsmænd skulde være undtagne fra en lig Kontrol, og jeg indser det end mindre paa en Tid som denne, da der idelig til Ministeriet indløber Klager over den Trods, der udvises af Skolelærere her i Landet. Da der i Nar er indløbet Klage over en Skolelærer, der med Forsømmelse af sin Pligt ved forskjellige Leiligheder er reist Landet rundt; da der oppe fra Hjørring er kommet Klage over, at en Skolelærer lige over for Sognevaadet og Skoledirektionen har trodsset deres Befalinger, luftet Skolen, sendt Børnene hjem og selv er gaaet sin Vej; naar der atter fra Aalborg Amt lyder Klage over en Skolelærer, der ligeledes har luftet Skolen og sendt Børnene hjem, saa maa jeg spørge, om det ikke er paa høie Tid, at Regjeringen søger at hævde den Autoritet, den har, og om det ikke er i Befolkningens, i Uplysningens og de hæderlige Skolelæreres egen Interesse, at Klinten bliver taget fra Hæden. Jeg tror navnlig, at det er vigtigt, at Skolelærerne vise, som Anordningen lyder, en sømmelig Adfærd, og saa lige over for deres Foresatte; thi jeg tror, at Forældre, der sende deres Børn i den offentlige Skole, enten det er de fattigste eller de mere Bemidlede, maa have den fulde Betryggelse, at der i Skolerne bliver indprentet deres Børn sand Gudsdygt og den rette Dydighed. Jeg slutter mig i saa Henseende fuldstændig til, hvad en af Danmarks udmærkede Geistlige for nylig har udtalt paa Bennemødet i Odense, at det er en af Tidens store Brøst, en Brøst, hvorunder vi Alle lide, en Brøst, der er saa stor, at hvis vi ikke modarbejde den, vil Samfundet gaa sin Opløsning i Møde, at Alle ville herse og Ingen lyde, at Børn reise sig imod deres Forældre, at Tjenestetjende ikke ville lyde deres Husbønd, og at de Underordnede ikke ville rette sig efter deres Overordnede. Det er fra Skolen en bedre Tid skal komme; det er der, den Sød skal faaes, som med Guds Hjælp skal bære en rig Høst for andre Læder. Der er et gammelt Ord i Danmark, som siger: „Med Lov skal man

Land bygge“; jeg vil føie dertil nu, at med Oplysning, med Gudsdygt og med den rette Dydighed skulde vi Friheden bygge; thi uden det vil ingen varig Frihed lige saa lidt kunne trives her som i noget andet Land.

Berg: Den ærede Minister, hvem jeg er meget takkyldig for hans Udtalelser, baade hvad Sagen specielt angaar og navnlig for de almindelige politiske Betragtninger, som han fremhævede angaaende Forholdet mellem Underaatterne og den høie Regjering, kom til i denne Udvikling at fremhæve, at det var Geistligheden og Lærernes Pligt, at indprente sig den rette Dydighed og Kjærlighed til deres Foresatte. Det Udtryk Kjærlighed blev nemlig brugt. Jeg gad nu nok vide, hvorledes det vil være muligt for den høitærede Minister at faae f. Ex. Lærer Andersen i Kjældernes til at indprente den rette Kjærlighed til den ærede Minister efter den Fremgangsmaade, han har vist ham. Jeg veed heller ikke noget Sted i Lovgivningen, hvor der staar, at man er forpligtet til at elske Ministeriet. Der staar i Lærernes Edsformular, at de skulde vise deres Foresatte al tilbørlig Dydighed. Der staar ikke videre, der staar ikke Noget om utilbørlig Dydighed, men kun al tilbørlig Dydighed. Det gaar netop ud fra den Betragtning, at disse Mænd bør sætte Samvittighedsbøjen over Alt, og hvor deres Foresatte kræve Noget af dem, som deres Samvittighed forbyder dem at udføre, sige de, at det gaar udenfor den Tid, de have aflagt om tilbørlig Dydighed, og derfor gaa de ikke videre. Men, hvis de ikke ere saadanne Mænd, saa tager den ærede Minister fejl, naar han fra Skolen venter Frelse for Folket; thi vil Ministeren have saadanne Mænd til at lede sin Skole, som kun have at lyde, uden Hensyn til, hvad der befales dem, altsaa trællesindede Mænd, saa gad jeg nok vide, hvorledes de skulde opdrage en Slægt, som først og fremmest elsker Ret og hader Uret efter det gamle Ord. Den ærede Minister omtalte, at den Sag, han havde været saa god at bringe til Afgjørelse, havde vakt Uvillie og Forargelse Landet over. Jeg har ikke hørt noget til den Uvillie og Forargelse, der er fremkommet i Anledning af denne Sag, før Begivenheden af 8de September blev bekendt. Den Uvillie og Forargelse, som den har vakt, har efter min Formenting den ærede Minister været Fader til, idet den Maade, hvorpaa han har taget Sagen, har maattet vække Uvillie og Forargelse. Den ærede Minister sagde, at den omhandlede Uttring var i alt Fald en saadan, der kunde misforstaaes. Altsaa, naar en Mand bruger en Uttring, der kan misforstaaes, saa søler den ærede Minister sig berettiget til uden Forhør og Bevis at irettesætte ham. Det er altsaa det, den ærede Minister mener at kunne gjøre overfor Udtryk, hvis Mening kan misforstaaes, skjøndt Mi-